

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 50/11
Люксембург, 24 май 2011 г.

Решения по дела C-47/08, C-50/08, C-51/08, C-53/08, C-54/08,
C-61/08 и C-52/08

Комисия/Белгия, Комисия/Франция, Комисия/Люксембург,
Комисия/Австрия, Комисия/Германия, Комисия/Гърция и
Комисия/Португалия

Държавите членки не могат да запазват за своите граждани достъпа до професията нотариус

Макар да преследва цели от общ интерес, нотариалната дейност, така както е определена понастоящем в държавите членки ответници, не е свързана с упражняването на публичната власт по смисъла на Договора за ЕО

Комисията е предявила искове за установяване на неизпълнение на задължения срещу шест държави членки (Белгия, Германия, Гърция, Франция, Люксембург и Австрия) за това, че са запазили достъпа до професията нотариус за своите граждани, а според Комисията това е дискриминация, основана на гражданството, която е забранена с Договора за ЕО. Комисията също така упреква Португалия и посочените по-горе държави с изключение на Франция, че не прилагат по отношение на нотариусите директивата за признаване на професионалните квалификации¹.

Основният въпрос по тези дела е дали професията нотариус е свързана с упражняването на публична власт по смисъла на Договора за ЕО. Всъщност той предвижда, че разпоредбите относно свободата на установяване не се прилагат по отношение на дейности, които са свързани, макар и епизодично, с упражняването на публична власт². Макар обаче да признават, че в тях дейността на нотариусите по принцип се счита за свободна професия, държавите членки, които са ответници по тези дела, поддържат, че нотариусите са длъжностни лица, участващи в упражняването на публичната власт, по отношение на чиято дейност не се прилагат правилата за свободата на установяване.

В първата част на днес постановените решения Съдът уточнява, че исковете на Комисията се отнасят единствено до изискването за гражданство, предвидено в правната уредба на държавите ответници във връзка с достъпа до професията нотариус, и не засягат организацията на нотариалната дейност като такава.

По-нататък, за да прецени дали нотариалната дейност е свързана с упражняването на публична власт по смисъла на Договора за ЕО, Съдът разглежда правомощията на нотариусите в съответните държави членки и припомня най-напред, че принципът на свободно установяване не се прилага единствено за дейностите, които са пряко и конкретно свързани с упражняването на публичната власт.

В това отношение Съдът посочва, че основната функция на нотариуса като длъжностно лице е да съставя удостоверителни актове за правни действия. С участието си — което

¹ Директива 89/48/ЕО на Съвета от 21 декември 1988 година относно обща система за признаване на дипломите за висше образование, издадени след завършването на професионално образование и обучение с минимална продължителност от три години (ОВ L 19, 1989 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 76), изменена с Директива 2001/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2001 година (ОВ L 206, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 60, наричана по-нататък „Директива 89/48“), и/или Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 година относно признаването на професионалните квалификации (ОВ L 255, стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 3).

² Член 45 от Договора за ЕО (понастоящем член 51 от Договора за ФЕС).

може да бъде задължително или факултативно в зависимост от естеството на правното действие — нотариусът установява наличието на всички предвидени от закона условия за съставянето на акта, както и правоспособността и дееспособността на страните. Удостоверителният акт освен това се ползва с по-голяма доказателствена сила и с изпълнителна сила.

Съдът обаче подчертава, че на удостоверяване подлежат едностранни или двустранни сделки, израз на свободно волеизявление на страните. Всъщност в предвидените в закона граници страните сами определят обхвата на правата и задълженията си и свободно установяват клаузите, с които искат да се обвържат, когато представят дадена сделка за нотариално удостоверяване. Поради това участието на нотариуса предполага предварителното съгласие или съвпадение на волеизявленията на страните. Освен това нотариусът не може едностранно да промени сделката, която следва да удостовери, без преди това да е получил съгласието на страните. **Следователно възложената на нотариусите удостоверителна дейност не предполага пряко и конкретно участие в упражняването на публичната власт.** Обстоятелството, че някои едностранни или двустранни сделки подлежат на задължително удостоверяване като условие за действителността им, не опровергава този извод, тъй като по отношение на различни правни действия често се предвиждат форма за действителност или задължителна процедура за заверяване.

Също така обстоятелството, че дейността на нотариусите преследва цел от общ интерес, а именно гарантиране на законосъобразността и правната сигурност на сделките между правните субекти, само по себе си не е достатъчно, за да се приеме, че тази дейност е пряко и конкретно свързана с упражняването на публичната власт. Всъщност дейностите, извършвани в рамките на различни регламентирани професии, често предполагат задължение за лицата, упражняващи тези професии, да преследват подобна цел, без обаче извършването на съответните дейности да е свързано с упражняване на публичната власт.

По отношение на доказателствената сила на нотариалните удостоверявания, Съдът приема, че тя произтича от правилата за доказване, предвидени в правния ред на държавите членки, и следователно няма пряко значение за квалифицирането на нотариалната дейност, при която се извършват удостоверяванията. По отношение на изпълнителната сила на тези удостоверявания Съдът отбелязва, че тя се основава на волята на страните, които се явяват пред нотариуса, именно за да извършат правното действие и да му придадат изпълнителна сила, след проверка от нотариуса на неговото съответствие със закона.

Освен удостоверителната дейност, Съдът разглежда останалите действия, възложени на нотариусите в държавите членки ответници — като възбраната на недвижими имоти или действията в областта на наследственото право — и приема, че и те не са свързани с упражняване на публичната власт. Всъщност повечето от тези действия са извършват под надзор на съда или в изпълнение на волята на клиентите.

След това Съдът отбелязва, че в границите на съответната си териториална компетентност нотариусите упражняват професията си **в условията на конкуренция**, което не е характерно за упражняването на публичната власт. Също така, за разлика от държавните органи, за чиито действия отговорност носи държавата, нотариусите **отговарят пряко и лично** пред клиентите си за **вредите, настъпили в резултат на допуснатата от тях грешка при упражняване на дейността им.**

При тези условия Съдът приема, че нотариалната дейност, така както е определена понастоящем в държавите членки ответници, не е свързана с упражняването на публична власт по смисъла на член 45 от Договора за ЕО. Поради това изискването за гражданство, предвидено в законодателството на тези държави във връзка с достъпа до професията нотариус, създава дискриминация, основана на гражданството, която е забранена с Договора за ЕО.

Накрая, във втората част от тези решения, Съдът установява, че предвид особените обстоятелства, съпътствали законодателния процес, в Съюза е съществувало положение на несигурност във връзка с наличието на достатъчно ясно задължение³ за държавите членки да транспонират директивата за признаване на професионалните квалификации по отношение на професията нотариус. По тази причина Съдът отхвърля твърдението за нарушение, с което се иска да се установи, че държавите членки не са изпълнили задълженията си по тази директива.

ЗАБЕЛЕЖКА: Искът за установяване на неизпълнение на задължения, насочен срещу държава членка, която не е изпълнила задълженията си, произтичащи от правото на Съюза, може да бъде предявен от Комисията или от друга държава членка. Ако Съдът установи неизпълнението, съответната държава членка трябва да се съобрази с решението във възможно най-кратък срок. Когато Комисията прецени, че държавата членка не се е съобщила със съдебното решение, тя може да предяви нов иск, като поиска налагане на имуществени санкции. В случай обаче, че Комисията не е уведомена за мерките по транспониране на дадена директива, по нейно предложение от Съда могат да бъдат наложени санкции на етапа на първото съдебно решение.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

Пълният текст на съдебните решения ([C-47/08](#), [C-50/08](#), [C-51/08](#), [C-53/08](#), [C-54/08](#),

[C-61/08](#) et [C-52/08](#)) е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването.

За допълнителна информация се свържете с Илияна Палъова ☎ (+352) 4303 3708

Кадри от обявяването на решението са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

³ Към момента на изтичане на срока, определен в мотивираните становища, отправени от Комисията до съответните държави членки и приканващи ги да се съобразят с Директивата.